

על המכשירים למבחן ציוד החליבה

כי לעתים היא באה מאוחר מדי, לרוב אחרי התפרצויות קשות של דלקות העטין, ואף לאחר אבדן פרות.

הדרכה אזורית

מתוך מניעים אלה הגענו לארגון ביקורת אזורית סדירה של מכוונות החליבה, מבלי לצמצם את שדה פעולתם של המדריכים הארציים; הביקורת האזורית באה להשלים את עבודת שלושת המדריכים, הפועלים בארץ כולה. אנו נתקלים לעתים בתקלות כאלה, שתיקונן קשור בהחלפת חלק קטן, או בטיפול של 20 — 30 דקות כדי שהציוד יפעל שוב בתקינות, וכך ייחסכו ההוצאות המרובות הכרוכות ב"אזעקת" המומחים מתל-אביב, שלא תמיד ניתן להשיגם במהירות הדרושה.

מכשירי-עזר בביקורת מכוונות החליבה

עם שובו של שלמה גל מארצות-הברית תכננו ביחד כמה פעולות בדרכי המלחמה במחלות העטין, בסיוע אמצעים שטרם נוסו בארץ, אולם מקובלים כבר בארצ"ב. בין האמצעים האלה הוקדשה תשומת לב גם לביקורת העטינים בשיטת C.M.T., שעליה פורסם מעל דפי "השדה", ואשר הונהגה ברוב משקי הגליל-העליון. יש לציין בצער שהתוכניות האלה לא בוצעו כפי שתוכננו, וכן לא קיבלנו כל עזרה שהיא מצד הגורמים האחראים לענף הבקר בארץ. קנינו איפוא על חשבוננו (אזור הגליל ועמק הירדן) את הציוד הדרוש והפעלנו ביקורת סדירה של מכוונות החליבה בשני אזורים אלה.

לאחר תקופת עבודה קצרה יכולים אנו לציין גילוי תקלות שונות שלא תמיד ניתנו לגילוי בלי מכשירים אלה. להלן — על אחד המקרים הספציפיים הבולט ביותר.

במשק א' מצאנו בעזרת מד זרימת-אוויר שס' פיקת משאבת הוואקום היא 14 רגל מעוקב בדקה, במקום 24, כנדרש לפי הוראות יצרני המשאבה. תת-לחץ ברמה זאת הספיק אך בקושי לחליבה

בעיית הבריאות הקשה ביותר כיום בעדרי החלב היא — מחלות העטין למיניהן. שיעורן כעת הוא כדי 40% מכלל המחלות של הבקר בארץ; טבעי איפוא שהתעוררו לטיפול מיוחד בבעיה זו, הגורמת נזקים קשים לענף.

יש לראות במחלות העטין את אחד הגורמים ליירידה בתנובת החלב הכללית בארץ, ויש עד-רים שעומדים בפני סכנות-הרס ממש. רבות נכתב וגם ידוע על גורמי המחלה השונים, אבל הרבה פחות ידוע לנו (ובעולם) על דרכי ביעור רה; לכן — המטרה הראשונה צריכה להיות מניעת המחלות בכל האמצעים הידועים, וכן מצוים אנו ללמוד מכל מה שנעשה בשטח זה בעולם.

תקינות ציוד החליבה

בין גורמי המחלה הרציניים יש למנות את אי-תקינות מכוונות-החליבה. קיים בעולם, ובכמה ענפים גם בארץ, שירות מיוחד לביקורת הציוד ולהתקנתו התקינה, המבוצע על-ידי החברה המייצרת, או המשווקת את המתקנים, תמורת תשלום מסויים. לגבי מכוונות החליבה אנו נתונים לחסדה של חברה מונופוליסטית אחת, המייבאת את הציוד וכל חלקי-החילוף הדרושים לו, אבל אינה מקיימת כל שירות שהוא לפיקוח על המיתקנים.

ההדרכה מטעם מדריכי התאחדות מגדלי-הבקר היא חשובה ביותר, אבל כוחה ואפשרויותיה מספיקים להפעלת מכונים חדשים בעיקר ול"עזרה-ראשונה", שרבים נזקקים לה. בשנים האחרונות הוכנסו כמה אלפים של מכוונות חליבה למושבים ונמסרו לידיים בלתי מאומנות. ההדרכה שניתנה לאלה היא מינימאלית, ולעתים אף אינה קיימת כלל. במקרים רבים לומדים בעלי מכוונות אלה מהשכנים שסיגלו לעצמם נוהגים וכללים לא נכונים, והנזק הנגרם למשק הבקר הוא רב מאוד. בקיבוצים המצב אמנם טוב יותר, אבל גם הם זקוקים לשירות וביקורת קבועים כדי לא להגיע למצב בו דרושה עזרה דחופה.

חליבה ניידת (מנוע, משאבה ודינמו במערכת אחת) ומעמידים אותה לרשות המשקים; הודות לכך אפשר להמשיך בעבודה סדירה ויש שהות לתיקונים יסודיים.

סיכום

1. איננו אומרים שמצאנו „תרופת-פלא“ לכל הבעיות המסובכות הגורמות לדלקות-העטין; אבל כל אמצעי לבלימת הנגע חשיבותו רבה וראוי הוא לעידוד ולעזרה מתמשית.
 2. שירות אזורי הוא מטבעו מהיר ויעיל והוכיח את עצמו. לטובת הענין, יש צורך שבכל איזור ימצא אדם — המדריך או איש אחר מהאיזור — שיתמחה בבעיות אלה ויעבוד בשיתוף עם המדריכים הארציים.
 3. הציווד החדש הוכיח את יעילותו בשני הא-זורים שעובדים בו, ובמשך הזמן בוודאי עוד נלמד יותר לנצל אותו.
 4. הח' חי הברון, במאמרו ב„משק הבקר והחלב“ מס' 56, מתעלם משום-מה מיומנה זו ואיננו מעודד הרחבת פעולות אלה, וחבל. אם לא ננסה דרכים נוספות ולא נלמד — וודאי שלא נדע יותר.
- אליעזר ישראל, לשכת הדרכה, גליל
אלי סמסון, לשכת הדרכה, בית-שאן

בלבד, ולא נשארה כל זרובה למקרי הפסדים רבים המופיעים לאורך הקו, הדלת, המשחרר ועוד. תיקון המשאבה עלה כ-8 ל"י בלבד ונעשה במשק גופא. אחרי התיקון היתה ספיקת המשאבה 24 רגל מעוקב בדקה, כנדרש, והזמן לחליבת 90 פרות נתקצר כ-45 דקות בכל משמרת (2¼ שעה ביום); פירוש הדבר — „מציצת“ העטינים כ-2¼ שעה ליום פחות, ולעובדה זו יש בוודאי חשיבות רבה לגבי בריאות העטינים.

התקלות הנוספות שאנו מגלים בעזרת מכשיר זה הן: סתימות חלקיות או מלאות במערכת צינורות התת-לחץ, „נזילות“ במערכת הוואקום, בדלתות הכניסה, ווסת-לחץ סתומים, משופי-שפים, צבועים, שסתומי ניקוז שאינם אוטמים בשלמות את הדירת האוויר, ועוד.

בעזרת המכשיר „רשם-פעילות“ אנו מגלים פולסאטורים פגומים מחמת התבלות ועקב סתי-מות בליכולך. כן אפשר לגלות כספית פגומה, או בלתי קבועה הטב במקומה, וזהו הגורם לחלוקה בלתי שווה של התת-לחץ ולחליבה בלתי תקינה ברבעי העטין השונים.

בגליל-העליון סודר גם מחסן לחלקי חילוף למכונות שבאזור, ויש באפשרותנו להחליף בזמן הביקורת כל חלק פגום. במקרה של תקלה רצי-נית במשאבה או במנוע אנו נעזרים ביחידת-

תיאום (סינכרוניזציה) התאנה בבקר

הכוונת ההמלטות לעונה מסוימת, וכן ריכוזן לתקופה קצרה ככל האפשר הם בעלי חשיבות כלכלית בעדרי הבקר בכלל וביחוד בעדרי הבקר לבשר, המתקיימים במרעה. לפיכך נודעת חשיבות מיוחדת להתייחסות מרביתו של עדד הפרות תוך תקופה קצרה, כשרוצים להיעזר בהזרעה מלאכותית גם בבקר הבשר. אמנם נעזרו פה ושם בזריקות יומיומיות של פרוגאסטארון לשם תיאום הופעת התאנה, אולם נוכחו מהניסיון ששיעור ההתעברות בהתייחסות הראשונה שלאחר הטיפול בהורמון הנ"ל הוקטן.

בזמן האחרון עורכים ניסויים בתכשיר „פרובארה“, המיוצר ע"י חברה מסחרית אחת בארה"ב, והתוצאות שהושגו עד עתה סוכמו כלהלן: כ-70%—80% מהפרות, שקיבלו 180—200 מ"ג פרובארה ליום ולראש במשך 15 יום באופן רצוף, התייחסו תוך תקופה בת 3 ימים, שיעור הפוריות בתאנות, שעוררון בתכשיר, אינו נופל מזה שבתאנות טבעיות-נורמאליות. הטיפול בתכשיר הוא אפאקטיבי לגבי פרות יבשות, פרות מיניקות ועגלות. הנקבות שלא מתייחסות לאחר הטיפול, כשמזריעים אותן, עשויות להתעבר בשיעור דומה לאלה שכן התייחסו. פרות מטופלות, שלא נתעברו, נשארות מתואמות במחזורי התאנה הבאים.

התכשיר „פרובארה“ טרם הוצע לשיווק ולשימוש, כי הוצאות ייצורו הן עדיין גבוהות מאוד; אולם לאור התוצאות הטובות שהושגו בניסויי השימוש בו, ייעשו מאמצים להוזיל את ייצורו ולהפיצו.